

Αποστόλης Αγγελόπουλος

Ψυχολόγος – Ψυχοθεραπευτής – Ομαδικός Αναλυτής

Αιγινήτου 2 & Απ. Παύλου, Θησείο, 11851 Αθήνα

Τηλέφωνο: ++3 210 3422073, **e-mail:** angelopoulos.a@gmail.com

Site: www.apostolisangelopoulos.gr

Ηγεσία και ομαδικότητα. Μια ψυχοδυναμική προσέγγιση.

Ομιλία στον Ελληνικό Οργανισμό Ψυχοθεραπείας & Παιδείας στην Ομαδική Ανάλυση, 8/2/2016.

Περίληψη

1. Μιλώντας για την ηγεσία και τους ηγέτες τις περισσότερες φορές δεν αναρωτιόμαστε για ποιο πράγμα ακριβώς μιλάμε. Στην πραγματικότητα αναφερόμαστε σε πάρα πολλά διαφορετικά φαινόμενα των ανθρώπινων σχέσεων, που δύσκολα κατατάσσονται σε μία κατηγορία. Ανάλογα και οι προσπάθειες για μία ενιαία και επαρκή εξήγηση της ηγεσίας είναι αποσπασματικές. Για αυτόν το λόγο και έχουμε πολλές θεωρίες σχετικά, που προέρχονται - με αξιώσεις επιστημονικότητας και εμπειρικού ελέγχου – από πολλές διαφορετικές επιστημονικές και κοινωνικές παραδόσεις. Φαίνεται λοιπόν ότι οι γνώσεις μας γύρω από τα φαινόμενα της ηγεσίας σχετίζονται αμφίδρομα με τις ίδιες τις κοινωνικές πρακτικές της.
2. Ενώ τα φαινόμενα της ηγεσίας είναι κατά βάσει ομαδικά, πολλή συζήτηση γίνεται για τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ηγέτη και η επιρροή του, συχνότατα, αναλύεται με όρους δυαδικών μοντέλων αλληλεπίδρασης. Οι θεωρίες δε, που στηρίζονται στην ομαδικότητα συχνά τείνουν να υποτιμήσουν την πολυπλοκότητα των φαινομένων – αφού αναπαριστούν τις ομάδες σαν γενικές συνθήκες έξω από συγκεκριμένα πολιτιστικά, κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια.
3. Η ψυχοδυναμική προσέγγιση χαρακτηρίζεται από την μελέτη των συναισθημάτων στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων, την παραδοχή για την ύπαρξη ασυνείδητων κινήτρων των συμπεριφορών και την ανάδειξη των υποκειμενικών συγκρούσεων ανάμεσα στις συνειδητές επιλογές και τις ασυνείδητες ανάγκες. Μια "ενημερωμένη" ψυχοδυναμική προσέγγιση όμως οφείλει να εμπλουτίζει την μελέτη της με την ανάδειξη και εκείνου του υλικού που σχετίζεται με την οργάνωση του ασυνείδητου από ομαδικές και ευρύτερες πολιτιστικές, κοινωνικές και ιστορικές διαδικασίες.
4. Μια ψυχοδυναμική προσέγγιση της ηγεσίας λοιπόν, χρειάζεται να προσεγγίζει τα φαινόμενα μέσα από τη μελέτη όχι μόνο των σχέσεων μεμονωμένων ατόμων, αλλά και από τη σκοπιά του κοινωνικού ασυνείδητου. Η ίδια η κοινωνική αναπαράσταση της ηγεσίας οργανώνει εν πολλοίς και την κοινωνική αλληλεπίδραση και το θυμικό των ανθρώπων που εμπλέκονται στα φαινόμενά της.
5. Για το λόγο αυτό προτείνουμε την μετακίνηση από την αναγωγή της ηγεσίας στην "πατρότητα" και τα "οικογενειακά δυναμικά", στην ανάδειξη της ηγεσίας σε οργανωτή της υποκειμενικότητας ως πολιτιστικού φαινομένου. Η ομαδική ανάλυση με την διάκριση των δυναμικών σε μικρές και μεγάλες ομάδες, την διάκριση του πλέγματος των σχέσεων σε επίπεδα και την φιλοσοφία της του συντονισμού των ομάδων μπορεί να προσφέρει πολλά σε αυτό.

Βιβλιογραφία

- Anthony, E. (1991) 'The Dilemma of Therapeutic Leadership: The Leader Who Does Not Lead'. Στο S. Tuttmann (ed.) *Psychoanalytic Group Theory and Therapy*, pp. 71-86. Madison, CT: International Universities Press.
- Bion W. R. (2000) *Experiences in Groups and other papers*, London: Brunner – Routledge.
- Carr A. & Lapp C. (2006) *Leadership as a Matter of Life and Death. The Psychodynamics of Eros and Thanatos in Organizations*. NY: Palgrave MacMillan.
- Foulkes S. (1990) *Selected papers. Psychoanalysis and Group Analysis*. London: Karnac.
- Foulkes S. (1991) *Introduction to Group-Analytic Psychotherapy*. London: Karnac.
- Freud S. (1913/1978) *Τοτέμ και ταμπού: Μερικές συμφωνίες στην ψυχική ζωή των άγριων και των νευρωτικών*. Αθήνα: Επικούρος.
- Freud S. (1921/1977) *Ψυχολογία των μαζών και ανάλυση του εγώ*. Αθήνα: Επικούρος.
- Gemmil G., Oakley J. (1992) 'Leadership: An alienating social myth?' *Human Relations*, 45(2): 113-129.

- Hopper E. (2003) *The social unconscious: selected papers*. London: Jessica Kingsley.
- Kets de Vries, Manfred F.R. (2003) *Leaders, Fools and Impostors. Essays on the Psychology of Leadership*. NY: iUniverse, Inc.
- Klein E.B., Gabelnick F. and Herr P. (eds.) (1998) *The Pshychodynamics of Leadership*. Madison, CT: Psychosocial Press.
- Κουκίης Α. (2009) *Η παρακμή της πατρότητας*. Αθήνα, Σαββάλας.
- Messick D & Kramer R. (eds.) (2005) *The Psychology of Leadership. New Perspectives and Research*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Oakley C. (ed.) (1999) *What is a group? A new look at theory in practice*. London: Rebus Press.
- Spector E. (ed.) (2001) *On Freud's "Group psychology and the analysis of the ego"*. London: The Analytic Press.
- Winkler I. (2010) *Contemporary Leadership Theories. Enhancing the Understanding of the Complexity, Subjectivity and Dynamic of Leadership*. Berlin: Physica-Verlag.

www.apostolisangelopoulos.gr